

Raadsvoorstel

Status: Opiniërend

Agendapunt:	10
Onderwerp:	Ruimtelijke ontwikkeling Regio Zwolle; verstedelijkingsstrategie en NOVEX-gebied Regio Zwolle
Datum:	1 november 2022
Portefeuillehouder:	A. Schuurman
Decosnummer:	1514
Informant:	Nicole Snellaars-Lamers n.snellaars@dalfsen.nl (0529) 488 391

Doel:

U wordt gevraagd om te discussiëren over de ruimtelijke ontwikkeling van Regio Zwolle, op basis van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle en een doorkijk naar NOVEX-gebied Regio Zwolle.

Inleiding:

Complexe (ruimtelijke) opgaven stoppen niet aan de gemeentegrens. Regionale samenwerking is belangrijk. Bij het ontstaan van Regio Zwolle ruim tien jaar geleden was het voornamelijk een economische samenwerking. De afgelopen jaren worden er op de opgave leefomgeving/ruimte zichtbaar stappen gezet. In november 2019 is er in het Bestuurlijk Overleg MIRT tussen het Rijk en Regio Zwolle afgesproken om te onderzoeken op welke manier de groei van wonen en werken in de regio op de lange termijn plaats kan vinden (verstedelijkingsstrategie).

Op verschillende momenten zijn uw gemeenteraad en de door u ingestelde themacommissie regionale samenwerking Regio Zwolle geïnformeerd over het proces van de Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle. Eerdere raadsmemo's staan als achtergrondinformatie op het raadsinformatiesysteem (het themadossier Regio Zwolle). Een nieuw moment dient zich aan nu de stuurgroep Verstedelijkingsstrategie het strategieboek Regio Zwolle (bijlage 1) voor besluitvorming aan de colleges van BW, GS en de DB-en heeft gestuurd (bijlage 2).

Begin oktober 2022 heeft de themacommissie regionale samenwerking Regio Zwolle gesproken over de huidige stand van zaken in het proces van de verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle. Zij heeft gevraagd om de verstedelijkingsstrategie opiniërend te agenderen voor de gemeenteraad. Op verzoek van de themacommissie is in dit raadsvoorstel ook aandacht voor de status van NOVEX-gebied Regio Zwolle (nieuwe ontwikkeling) en blikken we terug op de kaderstelling vanuit onder andere de motie 'Accenten Dalfsen in de verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle, september 2021'.

De richtinggevende elementen uit de motie 'Accenten Dalfsen in de verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle' uit september 2021 hebben weerklonken in de regio. Er is een nieuw kabinet aangetreden, met de Kamerbrief van minister De Jonge over programma NOVEX heeft de verstedelijkingsstrategie een ander waarde gekregen. Deze bespreking in uw raad biedt de mogelijkheid om ons college richting mee te geven voor de samenwerking in de regio, met het Rijk, in het NOVEX-gebied.

Terugblik

Het aanbod van Dalfsen in een verstedelijkingsstrategie is 2^e helft 2021 verwoord in het position paper Dalfsen maakt werk van prettig samenleven, samenwonen en samenwerken in een groene omgeving'. In samenwerking met de Vechtdalgemeenten hebben wij aandacht gevraagd voor de positie en kansen voor het Vechtdal. Ook hebben wij met tien gemeenten uit de Kop van de Veluwe, Salland en Vechtdal een lans gebroken voor vitale kernen.

Met de motie 'Accenten Dalfsen in de verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle' (bijlage 3) zijn in september 2021 door uw gemeenteraad vier richtinggevende elementen benoemd:

1. Dalfsen zet in op een groene overgang tussen stad (Zwolle) en landelijk gebied (Dalfsen).
2. Dalfsen qua bouwtempo de lijn voortzet van bouwen voor eigen behoefte, waarbij we extra bouwen in kernen die dit nodig hebben voor instandhouding van het huidige voorzieningenniveau.
3. We werken vanuit de waarden van de gebieden. Het ligt bijvoorbeeld niet voor de hand om een gebied waar de natuurwaarden groot zijn, in te vullen met een woningbouwprogramma. Daarbij nemen we de uitgevoerde stresstesten rond droogte en overstroming ter harte voor de locaties waar wel of niet woningbouw gerealiseerd kan worden. We willen geen nieuwe kernen creëren of buurtschappen grootschalig uitbreiden. Wel kan woningbouw op kleine schaal bijdragen aan versterking van de gebiedswaarden en het tegengaan van de verstedelijkingsdruk.
4. Een goede bereikbaarheid via verschillende vervoersmodaliteiten, richting Zwolle maar ook tussen kernen zien wij als randvoorwaarde. Een schaalsprong biedt kansen voor bijvoorbeeld betere openbaar vervoer voorzieningen, zoals OV van/naar Zwolle voor inwoners van de gemeente Dalfsen en andersom voor recreanten vanuit de Regio Zwolle naar bijvoorbeeld de Lemelerberg/Lemelerveld.

De motie betekende een continuering van de insteek en de inbreng van het college tot dan toe. De vier richtinggevende elementen hebben in het voorjaar van 2022 ook hun plek gevonden in de Omgevingsvisie Dalfsen en zijn daarmee blijvend leidraad voor de bestuurlijke en ambtelijke gesprekken. Het voor het voetlicht brengen van de opgaven in (kleinere) kernen en hun omgeving met een juiste duiding en weging. Overall de oproep om het karakter van de regio sterker te betrekken in het onderzoek, waarin een goede samenhang tussen stad en ommeland cruciaal is. Meest recent is onze brief aan de stuurgroep Verstedelijkingsstrategie met daarin een reactie op de concept verstedelijkingsstrategie.

Stand van zaken november 2022

In januari 2022 hebben wij u via een raadsmemo laten weten dat elk van de richtinggevende elementen in bestuurlijke en ambtelijke tafels onder de aandacht zijn gebracht en is een doorkijk gegeven van het proces dat nog zou volgen. Hieronder de gebeurtenissen in periode januari 2022-nu:

- De oproep van (landelijke) gemeenten om urgente vraagstukken van kleine, vitale kernen nadrukkelijker te betrekken bij de strategie van de regio heeft gehoor gekregen. Qua proces: de stuurgroep Verstedelijkingsstrategie is uitgebreid met vertegenwoordiging namens de vitale kernen. En qua inhoud: op verscheidene plaatsen nuancering aangebracht en meer oog voor karakter van de regio. Sterke steden en middelgrote kernen in een veerkrachtige regio.
- De maatschappelijke en economische urgentie voor beschikbaarheid van betaalbare woningen is ongekend groot. In het proces van de verstedelijkingsstrategie hebben we bepleit dat ruimtelijke kwaliteit een groot goed is, een denklijn die ook past bij onze Omgevingsvisie, maar met de constatering dat er versnelling en flexibiliteit nodig is en dat vitale kernen daarin ook een steentje kunnen bijdragen.
- In de verstedelijkingsstrategie wordt voor het vervolgproces gesproken over:
 - Vijf gebiedsontwikkelprogramma's; stedelijker Zwolle, karakteristieke stationsomgevingen, gezonde buurten, vitale kernen en krachtige binnensteden.
Het is niet realistisch om inzet te plegen op al deze programma's. Relevant voor ontwikkelingen in onze gemeente zijn allereerst vitale kernen en gezonde buurten. Het ontwikkelprogramma vitale kernen is momenteel in de opstartfase. Uitwisseling met buurgemeenten wordt gezocht bij belangrijke ontwikkelingen in andere programma's. De stationsomgevingen in veel kernen in de regio hebben een ander karakter dan die rond station Dalfsen, meer gericht op stimuleren wonen en economie.
 - Twee ontwikkelprogramma's gericht op het systeem; regionale mobiliteitsstrategie en regionale sponsstrategie.
De regionale mobiliteitsstrategie loopt volop. Deze ontwikkelingen volgen we via tafel Bereikbaarheid, relevantie ligt o.a. in onze positie in de eerste ring om Zwolle. De regionale sponsstrategie verder uitwerken raakt aan eerdere toewijzing als NOVI-gebied Zwolle. De regio heeft daarin uitgesproken een klimaatbestendige groeiregio te willen zijn. De NOVI-status is door nieuw landelijk beleid inmiddels aangepast in NOVEX-gebied. Verderop in dit raadsvoorstel volgt meer informatie over de status en het vervolgproces NOVEX-gebied Regio Zwolle.
- De inzet van Dalfsen is gericht op het behoud van de groene zone tussen Dalfsen en Zwolle. Nu de Omgevingsvisie van de provincie Overijssel bodem en water tot richtsnoer maakt in de ruimtelijke ontwikkeling ligt het gebruik van dit gebied als 'groen' ook in de rede; zoals we teruglezen in de verstedelijkingsstrategie waar op pagina 67 wordt gesproken over dit gebied als retentiegebied. Tegenstrijdig hiermee lijkt de koers die op pagina 54-55 wordt aangegeven voor hetzelfde gebied, gericht op woningbouw en mobiliteit.

De vier richtinggevende elementen en het strategieboek Regio Zwolle:

- *Groene overgang tussen stad (Zwolle) en landelijk gebied (Dalfsen)*
In de verstedelijkingsstrategie is uitbreiding en ontwikkeling rond de spoorzone Zwolle opgenomen, maar ook uitbreiding aan de oostkant van de gemeente Zwolle als mogelijkheid gevisualiseerd (grensgebied met gemeente Dalfsen). Een dergelijke ontwikkeling heeft impact en regionale afstemming is daarin van belang.
- *Woningbouw; eigen behoefte en extra instandhouding voorzieningenniveau.*
Geen nieuwe kernen of grootschalig uitbreiden van buurtschappen
De gedachte lijn dat nieuwbouw sec in het hart van bebouwde vitale kern hoort, is gezien de roep om beschikbare betaalbare woningen niet houdbaar. Het blijft desalniettemin nodig om aandacht te vragen voor de mogelijkheden om op de flanken van onze gemeente een bijdrage te leveren aan de regionale woonopgave. In reactie op de concept verstedelijkingsstrategie is de potentie van Nieuwleusen (met snelbusverbinding) en Lemelerveld (gelegen aan een up-to-date N348 met een bestaande busverbinding die beter benut kan worden) specifiek toegelicht, maar ook meer generiek is beargumenteerd dat de stedelijke voorzieningen op relatief korte afstand, bereikbaarheid/OV en beschikbare grond binnen het gemeentelijke grondbedrijf kansen biedt. Er liggen kansen voor woningbouw in/bij vitale kernen. Een balans tussen inbreiding en uitbreiding.

- *Werken vanuit waarden van de gebieden*
Te veel water of juist droogte? Regio Zwolle heeft met allebei te maken. Water meer vasthouden in het gebied, de basis van een regionale sponsstrategie, is daarmee een relevante gedachte. Gebieden tussen kernen, zoals Lemelerveld en Zwolle, kunnen een rol spelen in de sponswerking van de Sallandse wettingen.
- *Goede bereikbaarheid via verschillende vervoersmodaliteiten (richting Zwolle en tussen kernen)*
Vanuit de mobiliteitstransitie verbeteringen aanbrengen aan de fietsinfrastructuur en het openbaar vervoer met een goede dichtheid aan hub's vanuit de STOMP-gedachte is een mooi streven. Tegelijkertijd blijft de noodzaak van de auto onverminderd aanwezig. De afgelopen periode is besef gegroeid van het nut en de noodzaak van maatwerk.

Vooruitblik NOVEX-gebied

Nederland staat voor complexe ruimtelijke opgaven, met maatschappelijke dilemma's en vraagt een goede samenwerking tussen overheden, ondernemers, onderwijs en inwoners. Op dit moment is een veelheid aan programma's, projecten en financieringsstromen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling. Voor het Rijk is dit aanleiding om een sterkere regierol te pakken op ruimtelijke ordening en samen met provincies tot een 'ruimtelijk arrangement' per provincie te komen, waarin zij als overheden afspraken maken hoe zij de ruimtelijke puzzel naar de praktijk vertalen. Naast ruimtelijke regie per provincie wordt ook ingezet op een gebiedsgerichte regie in NOVEX-gebieden. Regio Zwolle is, met de status van NOVI-gebied en een verstedelijkingsstrategie, één van de zestien NOVEX-gebieden. Het NOVEX-gebied richt zich op klimaat adaptief groeien, het realiseren van de woon- en werkopgave van 50.000 woningen en 20.000 arbeidsplaatsen en de mobiliteitstransitie.

De partners in de regio hebben deze dynamiek aangegrepen om de al bestaande wijze van samenwerking te herbevestigen. Op 10 november 2022 is daartoe ook een intentieverklaring ondertekend. Daarmee straalt de regio naar het Rijk uit dat we ons gezamenlijk inzetten om de status als NOVEX-gebied effectief aan te wenden en daar ook (financiële) afspraken over willen maken met het Rijk.

Gesprekspunt de komende maanden is het vergroten van de uitvoeringskracht. Met de Regiodeal en de verstedelijkingsstrategie is daar ervaring mee opgedaan. En de regio gaat met een meerjaren agenda 2024-2028 ook hernieuwd pijlpalen slaan (proces richting maart 2023). Oftewel zelf regie te houden op de ruimtelijke ontwikkeling

Communicatie:

Niet van toepassing.

Vervolg:

- December 2022: Besluitvorming college op verzoek stuurgroep Verstedelijkingsstrategie (onderschrijven strategieboek als samenwerkingsproduct en verbinden aan de strategie en inspannen om in gezamenlijkheid de strategie uit te werken.
- December 2022: Brief versturen aan stuurgroep Verstedelijkingsstrategie (gemeenteraad informeren met raadsmemo)
- 2023: bijeenkomsten themacommissie Regionale samenwerking Regio Zwolle.

Bijlagen:

1. Strategieboek 'Warme Harten in een klimaatadaptieve Delta' versie 1.4. 29 september 2022
2. Begeleidende brief stuurgroep Verstedelijkingsstrategie bij aanbieden strategieboek
3. Motie 'Accenten Dalfsen in de verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle'

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/algemeen directeur,
H.J. van der Woude